

Příloha k protokolu o SZZ č.

Vysoká škola: Pedagogická fakulta JU v Č. Budějovicích

Katedra: biologie

Datum odevzdání posudku: 18.1.2010

Diplomant: Trs Stanislav

Aprobace: učitelství primární školy

Recenzent diplomové práce

Mgr. Vlasta Matěnová, Ph.D.

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Ryby v tematickém celku Člověk a jeho svět (téma)

Předložená práce obsahuje 73 stran textu a 100 stran včetně příloh.

Diplomant se ve své práci zaměřil na vybrané druhy sladkovodních ryb ČR vyskytujících se v tekoucích vodách a v rybnících. Navržené aktivity zpracoval pro žáky 5. a 3. ročníků ZŠ Kaplice a prakticky je s nimi ověřil. Ve svých návrzích vycházel z podmínek regionu. Vhodně využil možnosti praktické prezentace ryb nejen ve třídě, ale hlavně na sádkách Pstruhařství Kaplice a při výlovu rybníka Olšina. Žáci si při exkurzích mohli prohlédnout nejen živé ryby, ale seznámili se i s technických zařízení a potřebným zázemím pro chov lososovitých ryb a pro výlov rybníka. Nejen autenticita prostředí, ale i zapojení pracovníka sádek, studentů Střední školy rybářské a vodohospodářské Jakuba Krčína z Třeboně a studentů Vyšší školy lesnické a střední školy lesnické Bedřicha Schwarzenberga z Písku při exkurzích zvýšilo jejich účinnost. To se projevilo v pozitivním hodnocení jak samotných žáků, tak i učitelek ZŠ Kaplice.

Vlastní diplomová práce je standardně členěna do kapitol odpovídajících didaktickému tématu práce. Literární přehled má obsahově dvě části. První část je zaměřena na ryby a druhá část je věnována analýze učebnic, RVP pro ZŠ, RVP ZŠ Kaplice a vyučovacím formám a metodám využívaným v prvouce a přírodovědě. V úvodu první části je početný výčet citací, které jsou rozděleny podle zaměření a doporučeného využití. K této části mám následující připomínky:

- U odkazů na systém ryb jsou jako rovnocenné citovány učebnice s datováním v rozmezí čtvrt století, které se výrazně liší právě v klasifikaci ryb. Obdobné je to i u výskytu druhů ryb v ČR. I zde by měla být vybrána literatura zohledňující nejaktuálnější poznatky. Např. bych doporučila knihu Ryby a mihule ČR – rozšíření a ochrana od Hanela a Luska (2005). U sportovního rybolovu je sice řada titulů, ale chybí Rybářský řád.
- V kapitole 2.2 Charakteristika ryb (str. 7-16) považuji některé její části za nevyvážené jednak rozsahem (viz tvar těla x chov ryb a sportovní rybářství), jednak i věcnými informacemi, které místy působí dojmem nahodilého výběru. Např. na str. 10 v podkapitole Nervová soustava, kde jsou ale především zmíněny endokrinní žlázy (zvláště urofýza) a smyslové orgány.
Dotaz: Která endokrinní žláza má významné praktické využití v chovu ryb?
- Patrné jsou i problémy diplomanta s formulacemi a nevyhnul se ani věcným chybám a nepřesnostem. Např. úhoř není obecný ale říční; nejasný je popis žeber; co je přívěsná kostra končetin; tvar W nemají svaly ale jejich segmenty; postranní čára není totéž jako proudový orgán (vysvětlete); většina ryb nemá srdeční, ale tepenný násadec; zuby trháky

se v zoologii používají u šelem; „Potravní zdroje ryb rozdělujeme na základě ... určitých společenských vlastností ...“?

V druhé části literárního přehledu autor přehledně a podrobně zpracoval analýzu dvou řad učebnic z nakladatelství Nová škola a Alter. Postupoval systematicky od výčtu tématických celků v učebnici k vyhledávání textu o rybách včetně obrázků. Správně upozornil na nepřesnosti vyskytující se v učebnicích, např. že u popisu částí těla ryb je uveden krk; že se kapr nepěštuje, ale chová; na chybné zobrazení hrouzka v hejnu a u hladiny. Připojuje i vlastní doporučení aktivit a rozšíření informací. Připomínku mám ale k doplnění uvedenému a str. 19 „...i jinými například ohroženými druhy ryb (jeseteři, úhoři, lipani, siveni, mníci, vranka, slunečnice, plotice, tloušť).“ Prosím o vysvětlení. Dále jsou i zde nepřesné formulace, např. na str. 17 – o rybách jako živočišném druhu; na str. 18 – ryby v akváriích či jiných teráriích; na str. 22 – lokalita výtěru úhoře (moře) atd. Převzatý text RVP je také rozšířen o upozornění na možnosti využití mezipředmětových vztahů v průřezových tématech a využití regionu pro exkurze.

Třetí kapitolou je metodika, která shrnuje údaje o termínech, počtu tříd a počtu žáků, kteří se zúčastnili exkurzí. Dotaz: Jaké učební plány a osnovy byly analyzovány? (viz bod 1. na str. 39)

Diplomant ve své práci uvádí návrhy čtyř aktivit, z toho exkurzí na sádky Pstruhařství Kaplice ve variantě pro 5. a pro 3. ročník ZŠ. Prvním návrhem je zařízení akvária. V diskuzi na str. 61 je uvedeno, že šlo o využití na krátkou dobu pro pozorování bez krmení ryb. Pak ale nebyl splněn cíl – pokus vytvořit malý vodní ekosystém (str. 40). Vysvětlete proč. Proč myslíte, že není vytvoření (máte asi na mysli zařízení) akvária materiálně ani časově náročné? Mezi nástražné ryby jste nesprávně zařadil slunkku (např. str. 41). Které ryby mohou být použity jako nástražné? Součástí bylo i řešení PL 1. Byl doporučený čas 10 minut skutečně dostačující vzhledem k obsahu otázek? V tabulce jsou fousky místo vousky, dále se nejedná o larva chroustíků, ale chrostíků. Protože chybí autorské řešení PL, nemohu posoudit, jaké je očekávané správné řešení 7. úkolu. Prosím o jeho řešení.

Zážitkem pro žáky určitě byly dobře zorganizované a připravené exkurze na sádky a na výlov i beseda se sportovním rybářem, které jim umožnily jak aktivní pracovní zapojení, tak jim poskytly prostor i pro kladení dotazů. V diskuzi jsou shrnuty zkušenosti z uskutečněných aktivit.

K formálnímu zpracování nemám zásadních připomínek. Většina literatury je řádně citována. Nepřesnostmi jsou např.: Baruš, Oliva 1995, Baruš a kol. 1995 – má být Baruš, Oliva a kol. 1995; místo Vodičský Vodinský; místo Mihalík Mihálik; v seznamu literatury chybí Řehák 2005; citace v textu za větou není až za tečkou apod. Po gramatické stránce je místy nadbytečná interpunkce, na str. 15 je Horní planá místo Horní Planá.

Závěr: Na diplomové práci si nejvíce cením toho, že se autor zaměřil na výuku v terénu, kterou také realizoval a nezůstal pouze u teoretických návrhů. Je škoda, že mu nepodařilo lépe věcně a formulačně propracovat text diplomové práce a tím více zhodnotit její využitelnost v pedagogické praxi. Práci doporučuji k obhajobě.

Návrh na klasifikaci diplomové práce: dobře

.....
Podpis recenzenta diplomové práce

V Č. Budějovicích dne 19.1.2010

Stupeň klasifikace	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
--------------------	---------	-------------	-------	-----------